

Překladatel Morgensterna

života to měla být.

Na jeseň-11 v. 10. 12. trochu starší.

Byl to život lépe znám.

Není mnoho českých překladatelů, kteří byli a jsou ochotni utkat se s poezií Christiana Morgensterna. Málo se ví, že jedním z nich je Rudolf Havel. Jeho překlady nejsou určeny pro tisk, ba ani pro veřejnost. Vznikají "stranou cesty" jako výsledek dělné lásky k básníkovi, který láká, dráždí a provokuje tím, jak básnivě myslí a myslivě básní, jaké překážky staví do cesty tlumočnickovi jeho zacházení s jazykem. Jsou dílem Havlových volných chvil. Avšak kolik má Rudolf Havel volných chvil? Asi jen ty, které mu vnutí civilizace. Ze Zahradního města na Strahov bylo daleko a cesta tramvají trvala dlouho. Právě to byly chvíle, které Havel věnoval překládání Morgensterna. Někdy si zapomněl vzít s sebou své německé vydání a na zpáteční cestu si na Strahově vypůjčil mé. Když knížku vracel, nechal v ní opis nového překladu. Tak se na vložených lístcích v mé knížce shromáždila hrstka překladů, které stojí za připomenutí. - Z Hájů je na Strahov ještě dál, ale metrem se vzdálenost překoná rychleji. Nebo si Havel nezapomíná knížku. V té mé už dávno žádný nový lístek nepřibyl.

Bohuťe řízení?

Šibeniční vrch

Hru, kterou si hrá život s námi,
hloupý dav nepochopil.

Právě tohle se však zdá mi
mého smíchu pravý cíl.

Dětskou pomstou na vážnosti
života to můžeš zvat.
Najdeš-li v tom trochu ctnosti,
budeš život lépe znát.

Šibeničnickova píseň
na Žofii, děvče katovo

Žofie, chodíš s katem na popravu,
pojď, polib moji hlavu!
Jsou sice pustá
má hnusná ústa -
však provolám ti slávu!

Žofie, chodíš s katem na popravu,
pojď, pohlaď moji hlavu!
I když můj vlas
vzal dávno čas -
však provolám ti slávu!

Žofie, chodíš s katem na popravu,
pojď, pohleď na mou hlavu!
I když zrak tupý
mi vyžrali supi -
však provolám ti slávu.

Ne!

Bouře řvoucí?
Bručí brouci?
Z věže hýče
sýče
mrroucí?

Ne!

Je to konec oprátky,
krátký,
ten se třese,
jak když z musu
do poklusu
dá se stará kobyla,
která cítí vodu v lese.
(Jako by tam náká byla!)

Trychtýři

Dva trychtýři jdou noční tmou.
Postavou jejich zúženou
měsíční světlo
teče stále
na cestu
lesem

a.t.

d.

Estetická lasička

Lasička

sedla si, maličká,
na okraj rybníčka.

Víte prý

proč, přátelé?

Měsíc, tele,

účel hry

prozradil mi tiše.

Ta malá
šprý-
mařka prý
tak svoje rý-
my píše.

V roce 19 000
(Mravenci)

Mravenci či mravenčící
teď jsou na tom, že kamzíci
pro ně jsou co otroci
(pro tu jejich proporci).

Že jen malou postat mají,
k túrám do hor užívají
kamzíka či dva kamzíky
a neřeknou ani: Díky.

Jak jen orlí hnízdo spatří,
prohledaj ho jaksepatří,
konečně - když luňák kdesi
mravenečníka pozve si

z houští, z křoví, z rokytí -
každý svého kozla chytí,
ten jak kámen, jenž se točí,
s nimi k jejich kupce skočí.

Jak přibití jsou kamzíci,
poblíž stojí mravenčící,
u blech, u vší atakdale,
a daj s klením jezdcům vale.

Zpověď červa

V maličké ulitě
podivný červík žil
a ten mi jednou v skrytě
své srdce vyklopil.

To malé srdce kdesi
jsem prudce slyšel bít.
Zas vtipy, myslíte si?
Ach, máte pravdu mít.

V maličké ulitě
podivný červík žil
a ten mi jednou v skrytě
své srdce vyklopil.

Dvě láhve

Dvě láhve stojí na lavici,
ta tlustá, ona štíhlá v líci.
Ty chtěly by se rády brátí,
však kdo jim může radu dátí?

Tak zírají svým dvojím okem
k modrému nebi bez ustání,
však nikdo nejde kvapným krokem
dát jim své požehnání.

Laťkový plot

Byl z latí jednou jeden plot,
dívat se skrz něj přišlo vhod.

Pan stavitel když tohle zřel,
hned jednou večer k němu šel,

ten prázdný prostor vyndal z něj,
dům postavil si z něho prej.

Plot na to zíral jako vůl, .
skrz není vidět, samý kůl.

Měl taky strašně sprostý vzhled.
Byl tedy před soud pozván hned.

Pan stavitel však znal už triky
a prch do Af- či Ameriky.

Sen služky

Ráno se služka vyděsila:
"V noci jsem děcko udusila."

Hlavu jak sýr, jen představte si,
a náký roh měl vzadu kdesi!

Ten roh byl jako ze soli
a jíst vám chtěl -" "Že nebolí

tě huba!" paní na to, "špatně mi je,
a teď jdi po svých, Cecilie!"

Houpací židle
na opuštěné terase

Jsem houpací židle, sama zas,
a houpu se větrem a větrem.

Smutek a chlad pad do teras,
a houpu se větrem a větrem.

A houpu a houpám se celý den,
i lípa se houpá nad vědrem.
Kdo ví, co všechno se houpá jen
větrem a větrem a větrem. •

Problém

Jedenáct-deset⁺⁾ medituje:
"Jak se to hloupě vyslovuje!
Jmenovat se tak čtyři pět,
ne devět - byl by jiný svět."

A ejhle! Od prvního ledna
jedenáct-deset je dvacet jedna.

⁺⁾ To je ovšem Nocipůl (duch)

Modlitba

K noci se modlí laně,
na ně!

Natři!

Čtyři!

Na pět!

Na šest!

Šest!

K noci se modlí laně,
na ně!

Sklánějí své útlé nožky,
ty rudokožky.

To ovšem není překlad!

Poslední dva texty naznačují, že jde o víc než o tlumoční jazykových hříček. Poznámky u nich ukazují, že překladatel velice přesně ví, kde končí překlad a začíná parafráze. A parafrázovat lze jen básníka, s nímž se tlumočnick ztotožňuje v básnickém myšlení.

J.K.

Dva řekli po úvaze zralé,
přes všechna kdyby, třeba, ale
že vezmou svoje teorie
a paní vědě předloží je.
Však každý dneska ví, že věda
na laickou práci pranic nedá.

A teď taky jako vždycky
nad fantasmaty krabí pysky
a neuvedena jsou z míry
se skloní nad své specpapíry.
Pojď, řekne jeden, ať si hnije,
to nejlepší vždy - privátní je.

Připojujeme jeden morgensternovský překlad, který se zatoulal do redakčních místností Odeonu.

J. L., J. P.